PŘELIDNĚNÍ

MAGDALENA ROZLÍVKOVÁ
magdalena.rozlivkova@amo.cz

Pražský studentský summit

Pražský studentský summit je unikátní vzdělávací projekt existující od roku 1995. Každoročně vzdělává přes 300 studentů středních i vysokých škol o současných globálních tématech, a to především prostřednictvím simulace jednání tří klíčových mezinárodních organizací – OSN, NATO a EU.

studentsummit.cz
summit@amo.cz
facebook.com/studentsummit
instagram.com/praguestudentsummit
twitter.com/studentsummit
youtube.com/studentsummit

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)

AMO je nevládní nezisková organizace založená v roce 1997 za účelem výzkumu avzdělávání v oblasti mezinárodních vztahů. Tento přední český zahraničně politický think-tank není spjat s žádnou politickou stranou ani ideologií. Svou činností podporuje aktivní přístup k zahraniční politice, poskytuje nestrannou analýzu mezinárodního dění a otevírá prostor k fundované diskusi.

Magdalena Rozlívková

Autorka je spolupracovnicí Asociace pro mezinárodní otázky a členkou přípravného týmu Pražského studentského summitu.

1. Úvod — 3
2. Růst obyvatelstva — 3
2.1 Příčiny růstu obyvatelstva — 4
3. Přírodní zdroje — 5
3.1 Voda — 5
3.2 Půda — 5
3.3 Potrava — 5
3.4 Fosilní paliva — 6
4. Jiné zdroje — 6
5. Důsledky a rizika přelidnění — 6
5.1 Vyčerpání zdrojů — 6
5.2 Riziko neudržitelné migrace — 7
5.3 Nežádoucí věkové rozložení populace — 7
6. Příležitosti — 7
7. Možná řešení — 7
7.1 Humánní kontrola populačního růstu — 7
7.2 Lepší využití příjmů pro růst — 8
7.3 Lepší užívání zdrojů — 8
8. Působení mezinárodních organizacích — 9
8.1 UNFPA — 9
8.2 Řešení problematiky v ECOSOC — 9
9. Závěr — 9
Otázky pro jednání — 10
Doporučené zdroje — 10
Seznam použitých zdrojů — 11

Autor: Magdalena Rozlívková
Imprimatur: František Novotný, Dalibor Stehno
Jazyková úprava: Tereza Novotná, Vojtěch Domín
Sazba: Andrea Tunysová
Grafická úprava: Jaroslav Kopřiva

Vydala Asociace pro mezinárodní otázky (AMO) pro potřeby XXIV. ročníku Pražského studentského summitu.
© AMO 2019

Asociace pro mezinárodní otázky (AMO)
Žitná 27, 110 00 Praha 1
Tel.: +420 224 813 460, e-mail: summit@amo.cz
IČ : 65 99 95 33

www.amo.cz
www.studentsummit.cz

1. Úvod

Přelidnění je stav lidské populace, kdy dochází k neúnosné zátěži životního prostředí nebo nedostatečné dostupnosti zdrojů.[1] Hustota obyvatelstva je sice faktor, který má na „přelidněnost" vliv, ale není to faktor rozhodující. V rozšířeném vymezení pojmu „přelidnění" můžeme mluvit také o nerovnoměrném rozložení populace, kdy dochází k velké převaze jednoho pohlaví ve věkové kategorii nebo v populaci určitá věková kategorie dominuje, popřípadě chybí.

V médiích se často hovoří o riziku přelidnění planety a vznikají různé iniciativy, které na tento problém upozorňují. Mnohé ho ale vyvracejí nebo uvádí na „pravou" míru.[2] Na jedné straně tedy stojí názor, že lidstvo už za současného stavu trvale degraduje životní prostředí a jeho početnost klade neúnosný nápor na ostatní organismy. Na straně druhé v současné době lidstvo netrpí absolutním nedostatkem zdrojů a stále existují rezervy v technologiích, které by zvětšily jejich využitelnost. V historii šel rapidní nárůst počtu obyvatel vždy ruku v ruce s (nejenom) technologickým vývojem.

Ačkoliv nemůžeme s jistotou mluvit o přelidnění planety jako celku, určitě můžeme považovat za přelidněné některé oblasti. V různých regionech se setkáváme s lokálním nedostatkem dostupné pitné i užitkové vody, potravy, zdravotní péče, bydlení apod. Na tyto jednotlivé nedostatky upozorňuje OSN např. skrze Cíle udržitelného rozvoje (dále jen SDGs, *Sustainable development goals*).

V tomto dokumentu bude čtenář nejdříve seznámen s tím, jak probíhal vývoj růstu populace na celé planetě v minulosti a jaké jsou vyhlídky do budoucna. Dále se dozví něco o pro lidstvo klíčových zdrojích. Další kapitoly tyto informace zasadí do kontextu – jaké jsou důsledky našeho jednání, jaká rizika a příležitosti, případně možná řešení. V závěru se text věnuje tomu, jakým způsobem problém pojímají některé mezinárodní instituce.

Přelidnění jako takové Hospodářská a sociální rada OSN dosud neřešila, zaměřovala se spíše na jeho klíčové body, protože mezi její dlouhodobé cíle patří právě zlepšení celkové životní úrovně. Přelidnění může životní úroveň významně snižovat. Právě proto by mohla být pro simulovaný ECOSOC výzva se na problematiku podívat např. tímto backgroundem naznačeným úhlem pohledu.

2. Růst obyvatelstva

Na začátek se budeme věnovat globálnímu populačnímu růstu. Ten odstartovala průmyslová revoluce, která začala v západní Evropě v 18. století. Docházelo k rozkvětu měst a zároveň k průmyslovému a vědeckému pokroku, díky kterému se zemědělská produktivita dramaticky zvýšila, což znamenalo schopnost uživit čím dál více lidí. Trvalo tisíce let, než lidská populace dosáhla jedné miliardy, ale nárůst o dalších šest miliard lidí zabral pouze 200 let. Nyní obývá planetu Zemi přes 7 miliard lidí, což je zatím nejvyšší zaznamenaný počet v její historii, a světová populace dále roste.

Tempo růstu světové populace se silně mění. V minulosti obyvatelstva přibývalo pomalu: téměř sedm století trvalo, než se zdvojnásobilo z 0,25 miliardy (na začátku 9. století) na 0,5 miliardy (polovina 16. století). Vzhledem k tomu, že tempo růstu stoupalo, klesala doba pro zdvojnásobení. Nejrychlejší zdvojnásobení populace se odehrálo v letech 1950 až 1987, kdy se z 2,5 miliard stalo 5 miliard lidí během pouhých 37 let.[3]

Jak lze vidět na grafu, světová populace do první poloviny 18. století rostla velice pomalu. Až do této doby byla zaznamenána vysoká míra úmrtnosti, což bylo zapříčiněno morovými epidemiemi, hladomorem, nedůslednou hygienou a chudobou obecně.[4] S příchodem průmyslové revoluce rostla světová populace podstatně rychleji; do roku 1975 se ztrojnásobila. Do roku 1987 byl zaznamenán již zmíněný ještě dramatičtější nárůst a populace dosáhla pěti miliard.

Tuto vrcholnou míru růstu nyní svět překonává a odhaduje se, že v roce 2024 dosáhne Země osmi miliard; za dalších 14 let 9 miliard a k 10 miliardám obyvatel dojde v roce 2056. Je zjevné, že období exponenciálního růstu populace je již za námi.[5]

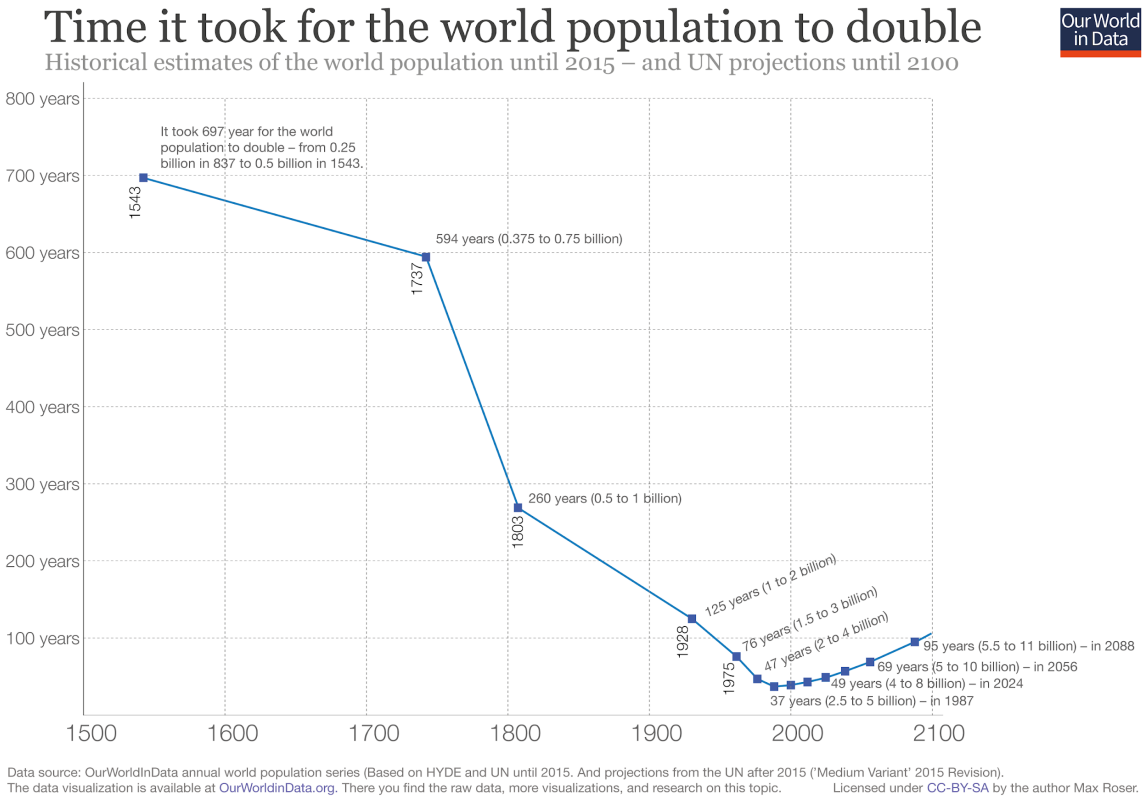

Obrázek č. 1: Čas nutný ke zdvojnásobení světové populace – historické odhady a projekce OSN do budoucna[44]

2.1 Příčiny růstu obyvatelstva

Počet obyvatel roste s technologickým pokrokem. Díky vývoji medicíny klesá míra úmrtnosti. Největší pokroky v oblasti medicíny či vědy celkově nám přinesla průmyslová revoluce. Od té doby je možné překonat onemocnění, která by pro nás v letech minulých končila jedině smrtí. Dále vynález vakcín a objev antibiotik zachránily tisíce lidí a byly klíčovým faktorem, který přispěl k prudkému populačnímu růstu. Vědecký výzkum a technologické inovace vedly také k efektivnější zemědělské produkci, což mělo za následek vytvoření plodin, které lze pěstovat celoročně, či odolnějších semen. Zlepšeny byly také metody rybolovu a chovu dobytka, které přispěly k zajištění většího množství potravin, které mohou živit obyvatelstvo. V neposlední řadě měla v některých zemích důležitý dopad migrace a urbanizace, nejen s ohledem na demografický růst, ale také na zvýšení bohatství. V současné době žije ve městech s více než 300 000 obyvateli zhruba polovina světové populace a očekává se, že tento podíl bude růst.[6]

Do budoucna se za jednu z hlavních příčin růstu počtu obyvatel považuje také chudoba. Podle odhadů OSN 48 nejchudších zemí světa bude v blízké budoucnosti nejvíce přispívat ke globálnímu růstu populace.[7] Ačkoliv obyvatelé chudých regionů mají nedostatečné vzdělání a v regionech je nejen vysoká míra porodnosti, ale i úmrtnosti, lze předpokládat, že po mírném nárůstu životního standardu obyvatel v těchto regionech bude úmrtnost nižší a region bude přispívat k populačnímu růstu. Na druhou stranu s rostoucí vyspělostí regionů a zemí klesá porodnost.

> **“ Je zjevné, že období exponenciálního růstu populace je již za námi.**

V tomto kontextu je nutné podotknout, že jsou zaznamenávány kroky ke zlepšení situace, především v zemích trpících chudobou. V Guatemale sice od roku 1992 došlo ke skoro polovičnímu snížení chudoby, ale téměř 60 % obyvatelstva v chudobě stále žije,[8] 40 % z nich trpí chudobou extrémní.[9] Kambodža zaznamenala pokles po-

čtu dětí průměrné rodiny, ke kterému došlo na základě poklesu extrémní chudoby v zemi. Průměrná rodina v Kambodži v roce 1994 měla 6 dětí; situace, kdy obyvatelé žijí za méně než 1,25 $USD denně, se do roku 2015 zlepšila o 40 % a průměrná velikost rodiny se spolu s tím zmenšila na polovinu.[10]

V neposlední řadě můžeme jako příčinu lokálního přelidnění zahrnout nekontrolovatelné přistěhovalectví, při kterém státům docházejí potřebné zdroje pro jejich vlastní populaci.[11]

3. Přírodní zdroje

Voda, vzduch a půda patří mezi hlavní zdroje, ze kterých obyvatelé planety Země čerpají. Člověk ale svým tempem života spotřebovává 1,7 krát více přírodních zdrojů, než je planeta schopna vyrobit za rok. Důsledky nedostatku zdrojů jsou např. extrémní sucha, odlesňování, ztráta některých druhů živočichů, rychlý růst cen komodit nebo pokračující zrychlení globálního oteplování.[12] Jak nekvalitní život lidé vedou při nedostatku těchto zdrojů není těžko představitelné.

Je sice pravdou, že od podepsání *Pařížské dohody* se svět zdá být odhodlanější omezit emitující uhlík, ale nejen s ovzduším je potřeba nakládat hospodárněji. Vyskytuje se množství dalších zdrojů, jež je potřeba využívat efektivněji ve prospěch budoucího života na Zemi.

3.1 Voda

Studie *Globální výhled o vodních zdrojích do roku 2025* odhaduje, že do roku 2025 bude více než polovina světové populace čelit nedostatku vody a poptávka po vodě bude o 70 % větší, než veškeré dostupné sladkovodní zdroje.[13] Téměř 1 z 10 lidí žije bez přístupu k čisté vodě. Zemědělský průmysl dnes spotřebuje, často nehospodárně, až 70 % dostupné sladké vody.

3.2 Půda

S rostoucím počtem obyvatel Země je čím dál více pozemků použito k urbanizaci. Lidská činnost na těchto územích způsobuje znečištění a dochází k postupné degradaci zdrojů.[14] Pro lepší udržitelnost půdy je nutné jí neustále dodávat další živiny. Např. kompostování dodá půdě živiny pro další možnost pěstování plodin takřka okamžitě.[15]

S půdou je úzce spjata problematika odlesňování. Lesy absorbují oxid uhličitý, zajišťují čistou vodu a jsou domovem mnoha druhů živočichů. Ztrácíme však celkovou plochu zalesněných oblastí, přičemž nejvíce postižené jsou deštné pralesy. Příčinami jsou legální i nelegální těžba dřeva, produkce palmového oleje či vyšší poptávka po papíru a dřevěných výrobcích.[16]

Dále je třeba zaměřit se na plánování městských regionů, aby došlo k efektivnímu využití zemědělské půdy v okolí měst. Například město New York chrání půdu kolem vodních nádrží, aby bylo zabráněno znečištění vody; japonské Sapporo chrání své horské svahy před erozí půdy a Portland nastavil limity pro další rozšiřování města.[17]

3.3 Potrava

Zda je Země schopna uživit populaci, závisí na třech faktorech: na dostupnosti orné půdy, přístupu k vodě a tlaku populace na zemědělství. V chudých zemích světa je snaha zvýšit zemědělskou produktivitu podkopávána rychlým populačním růstem, proto je k odvrácení chronického nedostatku potravin potřebná i nižší míra porodnosti spolu s lepším hospodařením s půdou a vodními zdroji.

Při prognózách, ze kterých je patrné, že světová populace dosáhne do roku 2050 téměř deseti miliard, je evidentní, že zemědělská půda nebude schopna udržet „stejné tempo". Roste sice světová populace, ne však zemský povrch, který je možný pro zemědělství využít. Nyní jeden z devíti lidí na celém světě trpí hladem.[18]

Jak země, které se rozvíjejí, tak industrializované země bu-

dou muset celosvětově zvyšovat své výnosy z úrody. V roce 2003 hlavy států Africké unie přijaly tzv. *Maputskou deklaraci*, ve které se zavazují k přidělení 10 % národního rozpočtu na rozvoj zemědělství.[19] Tento cíl však většina zavázaných zemí zanedbala. Kvalitnější zemědělskou produkci a nárůst zisků samotných zemědělců může zvýšit používání geneticky modifikovaných organismů. Tento způsob úpravy genetického materiálu je však předmětem diskuzí a velkým množstvím lidí odmítán.[20]

3.4 Fosilní paliva

Poptávka po fosilních palivech stále stoupá a vyvíjí tlak na čerpání přírodních zdrojů. Do roku 2030 se očekává, že se celosvětová poptávka po těchto typech energie zvýší o 60 %.

Pro snížení tohoto podílu je důležité, aby vlády a korporace zvýšily své využívání a podporu obnovitelných zdrojů, jako jsou sluneční kolektory a vodní energie. Další možností vlád je požadování nebo podpora palivově efektivních aut a technologií, které sníží spotřebu paliva – např. přímé vstřikování paliva, které může snížit spotřebu až o 13 %,[21] nebo podporu elektromobilů, které tato paliva vůbec nepoužívají.

Plošný zákaz používání fosilních paliv je zřejmě nemožný, lze však po nich postupně snižovat poptávku, například sdílením automobilů nebo jinými změnami životního stylu. Další možností je i omezení uhelného průmyslu, který je pro svou nízkou cenu hojně využívaným způsobem výroby energie po celém světě. Uhelný průmysl však produkuje zhruba čtvrtinu z celkového objemu emisí skleníkových plynů v USA a těžba uhlí navíc významně ničí krajinu.[22]

4. Jiné zdroje

Nejen suroviny dostupné z přírody jsou omezené. Omezené jsou i služby, a to tím, že nemáme dostatek pracujících na určitých pozicích nebo nejsme schopni vyhovět jejich poptávce – ať už z technických (např. špatná dostupnost) nebo finančních důvodů (služba je moc nákladná na provoz a není potom schopná se uživit nebo nemáme kapacity ji efektivně dotovat). Konkrétně můžeme mluvit o dostupnosti bydlení, zdravotní péči a do jisté míry i o školství (které můžeme považovat za základní předpoklad rozvinuté společnosti).

Podle odhadů z roku 2015 1,6 miliardy lidí žije bez dostatečné střechy nad hlavou,[23] 1,1 miliardy lidí nemá žádný přístup k elektřině[24] a celých 400 milionů lidí nemá přístup k základním zdravotnickým službám.[25]

> **“ 1,6 miliardy lidí žije bez dostatečné střechy nad hlavou, 1,1 miliardy lidí nemá žádný přístup k elektřině a celých 400 milionů lidí nemá přístup k základním zdravotnickým službám.**

5. Důsledky a rizika přelidnění

5.1 Vyčerpání zdrojů

Jedním z důsledků a rizik přelidnění je právě popsané nadměrné využívání přírodních zdrojů, které může vést k celkové degradaci životního prostředí. Příčinou degradace je odlesňování, desertifikace, vyhynutí některých živočišných druhů a velké množství skleníkových plynů v ovzduší vedoucí ke globálnímu oteplování.[26]

5.2 Riziko neudržitelné migrace

Pokud se bavíme o přelidnění jako o lokálním problému, tak je pochopitelné, že obyvatelé přelidněných území budou mít tendenci se přesouvat do míst, kde jsou podmínky příznivější. To ale může znamenat zhoršení životní úrovně pro obyvatele území, kam tito lidé migrují. To se může projevovat různě – například zvyšující se nezaměstnaností nebo životními náklady.[27] [28]

5.3 Nežádoucí věkové rozložení populace

Demografický pokles nastává se snížením porodnosti a zvyšováním věku dožití. To vytváří tzv. „demografickou past", kdy následující méně početná generace nebude schopna uživit své již nepracující předchůdce.[29]

6. Příležitosti

Všechny potíže spojené s přibýváním lidí na planetě a omezením dostupnosti zdrojů mohou být pro lidstvo příležitostí k efektivnímu a pro planetu méně zatěžujícímu životu. Vysoká koncentrace lidí ve městech je z určité perspektivy pozitivním faktorem a přináší technologický pokrok, výzkum a vývoj ve snaze nalézt řešení potřeb obyvatelstva. Jako příklad můžeme uvést popularizaci komunikačních technologií, generování a shromažďování dat, která registrují celou lidskou činnost, a také přírodní záznamy ze všech oblastí planety či vznik „smart cities", která jsou přizpůsobena k zajištění dobrých životních podmínek pro dále rostoucí populaci.[30]

Vývoj a nárůst obyvatelstva na Zemi zatím rozhodně nekoreluje s malthusiánskou teorií a ani v budoucnu se k tomu zřejmě neschyluje. Populační růst neznamená jen nedostatek prostoru, jídla a zdrojů, ale především je další příležitostí pro lidstvo, jak efektivněji nyní dostupné zdroje využít a udržet.

> **Malthusiánská teorie tvrdí, že „stále rychlejší absolutní růst populace nekoresponduje s pomalou mírou růstu potravinových a jiných zdrojů lidstva."[45]**

Tyto příležitosti musí ale lidstvo uchopit, jinak může mít přelidnění katastrofální důsledky. Konkrétně pokud nám dojdou některé přírodní zdroje, půjde o katastrofu pouze tehdy, pokud nebudeme připraveni začít využívat pro podobný účel zdroje jiné, případně se snažit optimalizovat výrobu nebo cenu (a tím snížit poptávku a rychlost vyčerpání zdrojů) tak, aby se zdroj vyčerpal, až na to lidstvo bude připravené.

7. Možná řešení

7.1 Humánní kontrola populačního růstu

Jedním z řešení problému přelidnění planety je edukace o kontrolované reprodukci a osvěta, která by měla především dospívajícím z chudých zemí vysvětlovat, proč může být výhodnější mít například pouze dvě děti. Na toto rodinné plánování by mělo navazovat i otevření diskuze ve společnosti o ukončení těhotenství, dobrovolné sterilizaci či antikoncepčních metodách, aby se zabránilo nežádoucímu těhotenství.[31]

Například téma umělého ukončení těhotenství je stále v mnoha zemích nepřípustné, ale následná detabuizace tématu by mohla pomoci ženám, které otěhotněly nechtěně. Je zde stále asi 200 milionů žen, které by chtěly užívat antikoncepci, ale nemají k ní žádný přístup.[32] Dalším řešením je důkladné sexuální vzdělávání a poskytování sexuální výchovy dětem již na prvním stupni základních škol.[33]

Jako příklad nehumánní kontroly je bývalá čínská „politika jednoho dítěte", která regulovala počet dětí na pár.[34]

7.2 Lepší využití příjmů pro růst

Rozvojové země, které jsou bohaté na přírodní zdroje, by měly využívat své příjmy z těchto zdrojů na zvýšení mezd a zaměstnanosti, také posílit investice do soukromého a veřejného sektoru a tím podpořit hospodářský rozvoj.

U zemí, které jsou obdařeny přírodními zdroji nebo zásobami ropy, a přesto mají v průměru horší ekonomickou výnosnost než země s malými nebo žádnými zdroji, se hovoří o paradoxu „prokletí přírodních zdrojů". Pro prokletí přírodních zdrojů existuje mnoho důvodů: některé země nedokázaly příjmy ze zdrojů zachytit, jiné je rozptýlily do nesprávných míst skrze korupci či konflikty. Nedostatek kapitálu v rozvojových zemích znamená, že úspora by měla být investována do zvýšení lidského kapitálu v domácí ekonomice, a ne do zahraničních investičních fondů. Mimo jiné by měla být udržena rovnováha mezi spotřebou a domácími investicemi, aby byl zajištěn maximální dopad na hospodářský růst a rozvoj. Důležitým faktore je míra investice do soukromého sektoru; příjmy z prostředků lze využít ke snížení daní a zlepšení infrastruktury.[35]

7.3 Lepší užívání zdrojů

7. 3. 1 Energie

Snížení spotřeby energie pomáhá zachovávat přírodní zdroje, které by jinak byly použity k tvorbě energie v elektrárnách, tudíž menší poptávka po energii snižuje poptávku po těžbě fosilních paliv.[36] Špatnou zprávou je, že doposud nebyl vytvořen žádný zdroj energie, který by je úplně nahradil. Dobrou zprávou však je, že proběhly velké změny v tom, jaké energetické zdroje používáme. Dnes už je patrné, že žádný zdroj energie nemůže být používán výlučně. Energetický mix jednotlivých států musí být vždy optimalizován danému státu.

7. 3. 2 Vegetariánství a veganství

Čím bude planeta zalidněnější, tím více potravy bude potřeba. Rostoucí produkce jídla, především zpracování masa, může zvýšit produkci emisí skleníkových plynů nad bezpečnou hraniční hodnotu. Přechodem na vegetariánskou stravu nebo pouze snížením spotřeby masa může být dosaženo úbytku skleníkových plynů. Plošným přechodem na vegetariánskou stravu by došlo ke snížení emisí až o 63 %. Další prospěch by přineslo plošné přijetí veganství, kdy by emise klesly zhruba o 70 %. Růst plodin pro vegetariánskou stravu mimo jiné šetří nejcennější zdroj obživy – půdu.[37]

> **Pokud by obilí, které připadne zvířatům v západních zemích, bylo zpracováváno a konzumováno přímo lidmi, bylo by nakrmeno dvakrát více lidí než nyní.**

Nyní je téměř 30 % dostupných ploch planety (kromě ledovců) využito hospodářskou půdou k chovu zvířat nebo pěstování potravy pro ně. Studie Cornellovy univerzity v roce 1997 zjistila, že k pěstování zeleniny, rýže, ovoce, brambor atd. bylo v té době použito 13 milionů hektarů půdy, zatímco pro chov hospodářských zvířat 302 milionů. Hlavním problémem je, že zvířata neefektivně převádí potravu na svalovinu.[38] Pokud by obilí, které připadne zvířatům v západních zemích, bylo zpracováváno a konzumováno přímo lidmi, bylo by nakrmeno dvakrát více lidí než nyní.[39]

8. Působení mezinárodních organizacích

8.1 UNFPA

Populační fond OSN (UNFPA), který pomáhá zemím zaznamenávat a vypořádávat se s trendy populačního růstu, je jedním z největších přispěvatelů do datových sbírek o populaci a také je agenturou OSN pro sexuální a reprodukční zdraví. Cílem fondu je vytvářet svět, ve kterém je každé těhotenství chtěné, každý porod bezpečný a potenciál každého mladého jedince je naplněn.

UNFPA upozorňuje na to, že i přes to, že došlo v oblasti reprodukčních práv k velkému pokroku, tak stále téměř všude sociální, institucionální a ekonomické faktory berou lidem prostředky k volbě počtu vlastních dětí. To se týká zemí se všemi mírami porodnosti.[40] Mezi jeho další činnosti, kromě sexuálního a reprodukčního zdraví, patří podpora genderové rovnosti a sledování populačních trendů jako např. migrace, stárnutí populace a urbanizace.[41]

8.2 Řešení problematiky v ECOSOC

Hospodářská a sociální rada přijala v roce 2005 program sčítání lidu, domů a bytů do roku 2020, který považuje sčítání obyvatel za jeden z hlavních zdrojů potřebných pro monitorování a provádění programů zaměřených na socioekonomický a udržitelný rozvoj.[42]

ECOSOC má pod sebou také Komisi pro populaci a rozvoj (Commission on Population and Development), která například zajišťuje vypracovávání studií a poradenství Hospodářské a sociální radě o populačních otázkách a trendech, souvisejících rozvojových politikách či poskytování pomoci obyvatelstvu na žádost rozvojových zemí a zemí s dočasně tíživou ekonomickou situací.

Dále monitoruje, přezkoumává a hodnotí provádění akčního programu Mezinárodní konference OSN pro populaci a rozvoj a následně poskytuje doporučení pro ECOSOC, které je založeno na posouzení zpráv a otázek spojených s prováděním akčního programu.[43] Komise se skládá ze 47 členských států, které volí Hospodářská a sociální rada na dobu čtyř let. Zasedání probíhá od roku 1994 jednou ročně.

Zvláštním tématem pro její padesáté první zasedání z roku 2017 bylo „Udržitelná města, lidský přesun a mezinárodní migrace". Kompletní seznam usnesení a rozhodnutí Komise je k nahlédnutí zde.

Na druhou stranu je ale nutno konstatovat, že téma přelidnění v podobě, jaká je nastíněna v tomto textu, ještě ECOSOC nikdy neřešil. Proto by tento bod agendy mohl být pro delegáty velkou výzvou.

9. Závěr

Přelidnění je jev, který může způsobit kolaps ve společnosti na několika frontách. Již dnes se tento jev v různých formách na různých místech na planetě vyskytuje.

Nad problematikou je ale nutné přemýšlet analyticky. Rapidní zvýšení počtu obyvatel šlo v historii vždy ruku v ruce s pokrokem a je tomu tak i dnes. Určitě se ale musíme aktivně snažit o uchopení nových příležitostí a přizpůsobení se, jinak je zde riziko, že se kvalita života na Zemi globálně zhorší.

Zdroje, které potřebujeme k životu, jsou omezené a je důležité s nimi nakládat co nejzodpovědněji.

Kontrola počtu obyvatel na planetě se musí přizpůsobit různým potřebám jednotlivých států a je otázkou, zda politiky tvrdě omezující růst počtu obyvatel jsou vůbec slučitelné se základním lidským právem – právem na život.

Otázky pro jednání

1. Jak se staví váš stát k riziku přelidnění planety?
2. Snaží se váš stát situaci nějak aktivně řešit, nebo působí spíše v pozici pasivního pozorovatele? Mohli byste svou politiku doporučit i ostatním státům?
3. Je hustota zalidnění ve vašem státě únosná? Čeho a proč máte nedostatek?
4. Má obyvatelstvo vašeho státu přístup k základním zdrojům, jako je čistá voda či potrava? Pokud ne, jak obyvatelům státu tyto zdroje zpřístupnit?
5. Používá váš stát územní nebo regionální plánování? Je půda využívána dostatečně efektivně?
6. Je porodnost a úmrtnost ve vašem státě spíše vyrovnaná, nebo jedna strana dominuje? Je rozložení populace momentálně příznivé? Napovídá vývoj, že se rozložení populace zlepší/zhorší? Jak tomu bránit/pomoci?

Doporučené zdroje

Souhrnná zpráva OSN o světové populaci

http://www.stopkillerrobots.org/wp-content/uploads/2013/03/KRC_CountryStatus_14Mar2014.pdf

Data z UNFPA

https://www.unfpa.org/data/world-population-dashboard

Dokument OSN o vývoji lidské populace do budoucna

https://www.un.org/esa/population/publications/longrange2/WorldPop2300final.pdf

Vyjádření některých států k problematice přístupu ke vzdělání, obživě nebo dostupnosti přístřeší

https://www.un.org/press/en/2017/gashc4209.doc. htm

Seznam použitých zdrojů

1 Overpopulation. OECD Glossary of statistical terms [online]. 16. 11. 2011 [cit. 2018-12-03] Dostupné z: https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=1978

2 How many people can our planet really support? BBC. [online] 2016 [cit. 2018-11-05] Dostupné z: http://www.bbc.com/earth/story/20160311-how-many-people-can-our-planet-really-support

3 ROSER, Max. World Population Growth: How often does the world population double?. Our World in Data [online]. 2007, 2017 [cit. 2018-11-01]. Dostupné z: https://ourworldindata.org/world-population-growth

4 Population Growth. Encyclopedia of death and dying [online]. [cit. 2018-11-01]. Dostupné z: http://www.deathreference.com/Nu-Pu/Population-Growth.html

5 ROSER, Max. World Population Growt: How often does the world population double?. Our World in Data[online]. 2007, 2017 [cit. 2018-11-01]. Dostupné z: https://ourworldindata.org/world-population-growth

6 CAUSES AND CONSEQUENCES OF OVERPOPULATION: Human population is growing exponentially. What will this mean in the future?. Sustainability for all [online]. [cit. 2018-11-01]. Dostupné z: https://www.activesustainability.com/sustainable-development/causes-consequences-overpopulation/

7 Overpopulation: The Causes, Effects and Potential Solutions. Renevable Resources Coalition[online]. 2016 [cit. 2018-09-12]. Dostupné z: https://www.renewableresourcescoalition.org/overpopulation-causes-effects-solutions/

8 RADAČIČOVÁ, Simona. Jako za občanské války. Brutální gangy vyhánějí tisíce obyvatel ze Střední Ameriky. Aktuálně.cz [online]. 2016 [cit. 2018-09-12]. Dostupné z: https://zpravy.aktualne.cz/brutalni-gangy-vyhaneji-tisice-obyvatel-ze-stredni-ameriky-j/r~f6cof672a29511e687f7002590ofea04/?redirected=1536229804

9 Exploring the Poverty Rate in Guatemala. The Borgen Project [online]. 2017 [cit. 2018-09-23]. Dostupné z: https://borgenproject.org/exploring-poverty-rate-in-guatemala/

10 Poverty and Overpopulation. The Borgen Project [online]. 2017 [cit. 2018-09-12]. Dostupné z: http://borgenproject.org/poverty-and-overpopulation/

11 Overpopulation: The Causes, Effects and Potential Solutions. Renevable Resources Coalition[online]. 2016 [cit. 2018-09-12]. Dostupné z: https://www.renewableresourcescoalition.org/overpopulation-causes-effects-solutions/

12 Trevor Nace: Humanity officially consumed more than Earth can produce this year. Forbes [online]. 2017 [cit. 2018-11-01].https://www.forbes.com/sites/trevornace/2017/08/03/humanity-officially-consumed-more-earth-produce-year/#738581b759a4

13 KULSHRESHTHA, Sandra N. A Global Outlook for Water Resources to the Year 2025. Springer Link [online]. 1998 [cit. 2018-09-12]. Dostupné z: https://link.springer.com/article/10.1023%2FA%3A1007957229865

14 DE JESUS, Cecille. Overpopulation: Where Do We Put the Next Billion Humans?. Futurism[online]. 2016 [cit. 2018-09-12]. Dostupné z: https://futurism.com/overpopulation-where-do-we-put-the-next-billion-humans/

15 KLONOSKI, Brian. Earth Overshoot Day: 10 Natural Resources We Must Use More Carefully: Forests/Timber. Planet Experts [online]. 2016 [cit. 2018-11-01]. Dostupné z: http://www.planetexperts.com/earth-overshoot-day-natural-resources/

16 KLONOSKI, Brian. Earth Overshoot Day: 10 Natural Resources We Must Use More Carefully: Forests/Timber. Planet Experts [online]. 2016 [cit. 2018-11-01]. Dostupné z: http://www.planetexperts.com/earth-overshoot-day-natural-resources/

17 FORMAN, Richard a Jianguo WU. Where to put the next billion people: Regional plans. Nature[online]. 2016 [cit. 2018-09-12]. Dostupné z: https://www.nature.com/news/where-to-put-the-next-billion-people-1.20669

18 RUIZ, Irene Banos. Population growth: Sustainable food for everyone? The challenge of our century. Deutsche Welle [online]. 2017 [cit. 2018-09-12]. Dostupné z: https://www.dw.com/en/environment-world-population-day-agriculture-sustainability-food-waste-food-security-overpopulation/a-39628974

19 AU 2003 Maputo Declaration on Agriculture and Food Security. NEPAD[online]. 2003 [cit. 2018-09-12]. Dostupné z: http://www.nepad.org/resou-

rce/au-2003-maputo-declaration-agriculture-and-food-security

20 HASPEL, Tamara. Scientists Say GMO Foods Are Safe, Public Skepticism Remains. National Geographic [online]. [cit. 2018-09-22]. Dostupné z: https://www.nationalgeographic.com/people-and-culture/food/the-plate/2016/05/17/scientists-say-gmo-foods-are-safe-public-skepticism-remains/

21 WANDREI, Kevin. How to Reduce the Use of Natural Resources: Fossil Fuel. Sciencing [online]. 2018 [cit. 2018-11-01]. Dostupné z: https://sciencing.com/reduce-use-natural-resources-16336.html

22 KLONOSKI, Brian. Earth Overshoot Day: 10 Natural Resources We Must Use More Carefully: Coal. Planet Experts [online]. 2016 [cit. 2018-11-01]. Dostupné z: http://www.planetexperts.com/earth-overshoot-day-natural-resources/

23 GLOBAL HOMELESSNESS STATISTICS. Homeless World Cup Foundation [online]. 2015 [cit. 2018-09-22]. Dostupné z: https://homelessworldcup.org/homelessness-statistics/

24 KHOKHAR, Tariq. Chart: Over 1 Billion People Had No Access to Electricity in 2014. The Data Blog [online]. 2017 [cit. 2018-09-22]. Dostupné z: https://blogs.worldbank.org/opendata/chart-over-1-billion-people-had-no-access-electricity-2014

25 New report shows that 400 million do not have access to essential health services. World Health Organization [online]. 2015 [cit. 2018-09-22]. Dostupné z: http://www.who.int/mediacentre/news/releases/2015/uhc-report/en/

26 CAUSES AND CONSEQUENCES OF OVERPOPULATION: Human population is growing exponentially. What will this mean in the future?. Sustainability for all [online]. [cit. 2018-11-01]. Dostupné z: https://www.activesustainability.com/sustainable-development/causes-consequences--overpopulation/

27 Overpopulation: The Causes, Effects and Potential Solutions. Renevable Resources Coalition[online]. 2016 [cit. 2018-09-12]. Dostupné z: https://www.renewableresourcescoalition.org/overpopulation-causes-effects-solutions/

28 Environmental Problems. Conserve Energy Future [online]. 2018 [cit. 2018-09-12]. Dostupné z: https://www.conserve-energy-future.com/15-current-environmental-problems.php

29 Joseph Chamie: A demographic deficit emerges, as global fertility rates decline. Channel News Asia [online]. 2018 [cit. 2018-11-05] Dostupné z: https://www.channelnewsasia.com/news/commentary/replacement-fertility-declines-worldwide-ageing-population-rise-10537510

30 CAUSES AND CONSEQUENCES OF OVERPOPULATION: Human population is growing exponentially. What will this mean in the future?. Sustainability for all [online]. [cit. 2018-11-01]. Dostupné z: https://www.activesustainability.com/sustainable-development/causes-consequences--overpopulation/

31 What is Overpopulation?: Better education. Conserve Energy Future [online]. 2016 [cit. 2018-09-12]. Dostupné z: https://www.conserve-energy--future.com/causes-effects-solutions-of-overpopulation.php

32 LIN, Doris. Human Overpopulation: What is the solution?. ThoughCo. [online]. 2017 [cit. 2018-09-12]. Dostupné z: https://www.thoughtco.com/effects-of-human-overpopulation-127867

33 What is Overpopulation?: Knowledge of sex education. Conserve Energy Future [online]. 2016 [cit. 2018-09-12]. Dostupné z: https://www.conserve-energy-future.com/causes-effects-solutions-of-overpopulation.php

34 9 Advantages and Disadvantages of the One Child Policy. Future of working [online]. [cit. 2018-11-01]. Dostupné z: https://futureofworking.com/9-advantages-and-disadvantages-of-the-one-child-policy/

35 Media Briefings: How Developing Countries Rich In Natural Resources Should Harness The Revenues For Growth. Royal Economic Society [online]. 2011 [cit. 2018-11-01]. Dostupné z: http://www.res.org.uk/details/mediabrief/1452899/How-Developing-Countries-Rich-In-Natural-Resources--Should-Harness-The-Revenues-F.html

36 How Does Saving Energy Help The Environment. Save On Energy [online]. 2018 [cit. 2018-11-01]. Dostupné z: https://www.saveonenergy.com/learning-center/energy-saving-tips/how-does-saving-energy-help-the-environment/

37 10 Ways Vegetarianism Can Help Save The Planet. Vegsource.com [online]. 2010 [cit. 2018-09-22]. Dostupné z: http://www.vegsource.com/news/2010/08/10-ways-vegetarianism-can-help-save-the-planet.htm

38 10 ways vegetarianism can help save the planet. The Guardian [online]. [cit. 2018-09-22]. Dostupné z: https://www.theguardian.com/lifeandstyle/2010/jul/18/vegetarianism-save-planet-environment

39 tamtéž

40 State of the world population. UNFPA. [online] 2018 [cit. 2018-11-05] Dostupné z: https://www.unfpa.org/swop-2018

41 UNFPA. [online] 2018 [cit. 2018-11-05] Dostupné z: https://www.unfpa.org/

42 ECOSOC Resolution 2005/13: 2010 World Population and Housing Census Programme. United Nations [online]. 2005 [cit. 2018-09-12]. Dostupné z: http://www.un.org/en/ecosoc/docs/2005/resolution%202005-13.pdf

43 Population Division: Commission on Population and Development. United Nations [online]. 2016 [cit. 2018-09-12]. Dostupné z: http://www.un.org/en/development/desa/population/commission/index.shtml

44 ROSER, Max. World Population Growth: How often does the world population double?. Our World in Data [online]. 2007, 2017 [cit. 2018-11-01]. Dostupné z: https://ourworldindata.org/world-population-growth

45 Jíří Chlubný: Malthus a jeho populační teorie. Demografický přechod a Evropa - e-learningový kurz. [cit. 2018-11-01]. Dostupné z: http://demprechod.euweb.cz/3_4_malthus.htm

The Kellner Family Foundation

tohle je generální partner

tohle jsou TOP partneři

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Ministerstvo zahraničních věcí České republiky

PRAHA PRAGUE PRAGA PRAG

KB

Evropská komise
Zastoupení v České republice

METROPOLITNÍ UNIVERZITA PRAHA

US embassy

Erasmus+

tohle jsou partneři

VŠE V PRAZE

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

UNIVERSITAS CAROLINA PRAGENSIS

MĚSTSKÁ ČÁST PRAHA 3

Městská část Praha 6

SCIO

Embassy of Canada
Ambassade du Canada

AUTO ZRUCKÝ
DEALER NISSAN

tohle jsou podporovatelé

interhotel AMBASSADOR ZLATÁ HUSA

UNITED NATIONS
Informační centrum OSN v Praze

INFORMAČNÍ CENTRUM O NATO
NATO INFORMATION CENTER

Microsoft

leo express

T

tohle jsou mediální partneři

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

RESPEKT